

Utbildningsinspektion i Tungelsta skola, grundskola årskurs 4–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av utbildningsresultaten	3
Bedömning av verksamheten	6
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen	11

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Tungelsta skola och besökt skolan den 17–19 maj 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som har varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om cirka två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med en muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Tungelsta skola, dels den information som har samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller som finns publicerat på annat sätt har använts.

I Tungelsta skola intervjuades rektorn, skolsköterskan, en fritidsledare samt ett urval av lärare, elever och föräldrar. Ett möte hölls också med flertalet ledamöter i skolans elevråd. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser. Även

andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan

Tungelsta skola	Antal elever
Årskurs 4	74
Årskurs 5	88
Årskurs 6	87
Årskurs 7	78
Årskurs 8	92
Årskurs 9	95
Summa	514

Verksamheten är förlagd till två olika byggnader. Det äldsta skolhuset är från 1950-talet och där finns huvuddelen av klasserna i årskurs 4–6. Det andra huset byggdes på 1970-talet och har sedan byggts till och om flera gånger; den senaste stora renoveringen skedde 2003. En idrottshall hör till skolan och i direkt anslutning till den finns det en fotbollsplan. Skolan ligger centralt i Tungelsta och de allra flesta eleverna bor i Tungelsta kommun. Ett fåtal av dem har en utländsk bakgrund.

Skolans undervisning är organiserad i tre arbetslag: A, B och C. Varje arbetslag omfattar klasser i årskurs 4–9. Dessutom finns det ett arbetslag med inriktning på elevstöd. Det består av fyra lärare och kallas för Specialen-Kunskapsakuten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Tungelsta skola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Som helhet erbjuder skolan en utbildning av god kvalitet. Skolan har ett mycket väl fungerande arbete med att upptäcka elever i behov av särskilt stöd, och att ge dem den hjälp som de behöver. Skolan gör omfattande insatser för att förebygga diskriminering och kränkande behandling, och när en allvarligare händelse inträffar vidtas åtgärder snabbt. Eleverna känner sig trygga och respekterar varandra.

Rektorn är väl förtrogen med verksamheten och en tydlig pedagogisk ledare. Flertalet lärare är välutbildade och erfarna i yrket; deras utbildning motsvarar i stor utsträckning den undervisning som de bedriver. Dessa förutsättningar utgör en bra grund för att utveckla verksamheten ytterligare under de närmaste åren.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör ge strävansmålen i kursplanerna, liksom de övergripande målen i läroplanen en mer framskjuten plats i undervisningen och i all övrig verksamhet.

- Skolan bör höja andelen elever som är behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan.
- Skolan bör överlag förbättra elevernas resultat på de nationella ämnesproven i årskurs 9.
- Skolan bör skapa former för att analysera och följa upp elevernas resultat i samtliga ämnen. Skolan bör också skapa former för att på skolnivå följa elevernas utveckling beträffande resultatet av arbetet med läroplanens mål kring kunskaper samt resultatet av arbetet med normer och värden.
- Elevernas delaktighet i arbetet med normer och värden samt över undervisningens utformning och innehåll bör utvecklas.
- Skolan bör förbättra kvalitetsarbetet i sin helhet och kvalitetsredovisningen.

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94 avsnitten 2.1 och 2.2.

Tabell 1 Elevernas resultat 2003–2005, procent

	2003		2004		2005	
	Tungelsta	Riket	Tungelsta	Riket	Tungelsta	Riket
Andel som uppnått målen i alla ämnen	66,7	74,8	80,2	75,9	77,5	75,5
Andel behöriga till nationellt program	84,6	89,9	86,4	89,6	83,8	89,2

När det gäller andelen elever som har uppnått minst godkänt i samtliga ämnen har resultaten förbättrats markant sedan 2003, se tabell 1 ovan. För 2004 och 2005 ligger skolans resultat över resultaten i riket. I ämnena bild, hem- och konsumentkunskap, historia, matematik, religionskunskap, slöjd och teknik var skolans resultat 2005 särskilt bra; över 90 procent av eleverna blev godkända i dessa ämnen. Den stora stötestenen var samma år moderna språk, där knappt två tredjedelar av eleverna blev godkända.

Tabell 1 visar att andelen behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan inte har utvecklats lika positivt och skolan ligger under nivån i riket. Inspektörerna bedömer mot bakgrund av ovanstående att skolan bör öka andelen elever som är behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan.

Tabell 2 Elevernas genomsnittliga meritvärden efter kön 2003–2005, poäng

År	Totalt		Pojkar		Flickor	
	Tungelsta	Riket	Tungelsta	Riket	Tungelsta	Riket
2003	194,9	206,3	186,8	195,8	202,4	217,3
2004	204,3	206,9	206,1	196,3	202,7	218,1
2005	197,5	205,4	185,9	195,0	206,3	216,0

Av tabell 2 framgår att elevernas genomsnittliga meritvärde totalt sett ligger under resultaten i riket. Den förbättringstendens som var tydlig mellan 2003

och 2004 bröts 2005. Enligt rektorn och skolans speciallärare kommer resultatet emellertid att bli bättre 2006.

Inspektörerna konstaterar att flickornas genomsnittliga meritvärde visserligen ligger högre än pojkarnas för 2003 och 2005, men att skillnaden på Tungelsta skola är mindre än i riket. Tabell 2 visar också att flickornas meritvärde har ökat under de senaste tre åren, medan pojkarnas har minskat. Inspektörerna bedömer att det är svårt att dra några säkra slutsatser om pojkarnas och flickornas resultat med utgångspunkt från den här statistiken. Enligt rektorn har skolledningen under några år försökt att analysera vad de faktiska skillnaderna i prestationer mellan pojkar och flickor beror på. Skolan har vidtagit flera åtgärder för att stärka pojkarna respektive flickorna i skolarbetet (se nedan), men rektorn efterlyser skarpare analysverktyg för att veta vad som mer kan göras.

Tabell 3 Andel elever som har nått målen på de nationella ämnesproven, procent

År	Svenska		Engelska		Matematik	
	Årskurs 5	Årskurs 9	Årskurs 5	Årskurs 9	Årskurs 5	Årskurs 9
2003	74	95 (95)	78	98 (95)	66	..
2004	100 (85)	86 (92)	84 (84)	92 (88)	87 (78)	92 (87)
2005	96 (84)	94 (95)	93 (85)	91 (96)	94 (80)	87 (88)

Anmärkning: Siffrorna inom parentes avser för årskurs 5 Haninge totalt och för årskurs 9 riket.

Elevernas resultat på de nationella ämnesproven i årskurs 5 har förbättrats drastiskt mellan 2003 och 2005, se tabell 3 ovan. Förbättringen gäller alla tre ämnen, men den är särskilt stor i matematik. Det är också värt att notera att samtliga eller så gott som samtliga elever klarade provet i svenska 2004 och 2005. En jämförelse med de genomsnittliga resultaten i Haninge för de två senaste åren visar att andelen godkända elever på Tungelsta skola var markant högre än genomsnittet för kommunen.

När det gäller de nationella ämnesproven i årskurs 9 visar tabell 3 snarast en tendens till en viss försämring av andelen godkända elever. I svenska var resultatet i stort sett oförändrat mellan 2003 och 2005, medan en tydlig minskning skedde i engelska under denna period. En jämförelse med siffrorna för riket visar att eleverna på Tungelsta skola 2005 låg på samma nivå i både svenska och matematik, men lägre i engelska.

Inspektörerna konstaterar att eleverna har goda resultat på de nationella ämnesproven i årskurs 5. Skolans ambition här bör under de närmaste åren vara att slå vakt om den höga nivån. När det gäller de nationella ämnesproven i årskurs 9 bedömer inspektörerna däremot att skolan kan förbättra resultaten överlag. Särskilda insatser kan dessutom göras för att öka andelen elever med ett godkänt provresultat i engelska.

Elevernas resultat i de ämnen som inte har några nationella ämnesprov sammanställs av de enskilda lärarna. Någon gemensam sammanställning per arbetslag eller för hela skolan sker emellertid inte. Skolledningen saknar därför ett samlat grepp på elevernas kunskapsutveckling totalt sett. Enligt rektorn tar emellertid lärarna alltid upp elever som har studiesvårigheter, till exempel på arbetslagsmötena, i samtal med speciallärarna eller på de så kallade IG-konferenserna i årskurs 8 och 9. Även vid så kallade mitterminskonferenser och ämneskonferenser delges skolledningen elevernas resultat. Inspektörerna bedömer att rektorn bör ta in uppgifter om elevernas kunskapsutveckling i samtli-

ga ämnen och i alla årskurser. En regelbunden sammanställning av dessa uppgifter bör bli en del av skolans reguljära uppföljningssystem för att skolledningen skall få ett säkrare underlag för beslut om elevers behov av särskilt stöd och organisering av skolans specialundervisning och personalens kompetensutveckling etcetera.

Inspektörernas genomgående intryck från lektionsbesök, intervjuer och samtal är att det är kursplanernas uppnåendemål som står i centrum för undervisningen, det vill säga kunskaper i en mer begränsad mening. Kursplanernas strävansmål, liksom läroplanens övergripande mål, syns lite i det dagliga arbetet. En förklaring till detta kan vara att elevernas provresultat och slutbetyg har varit förhållandevis låga både i Haninge kommun som helhet och på Tungelsta skola. En stor del av personalens ansträngningar har varit koncentrerad på att förbättra resultaten i de ämnen som ger behörighet till gymnasieskolan, och därmed har övriga aspekter av läroplanen kommit i skymundan. Inspektörerna bedömer att skolan bör rätta till detta. Det är viktigt att lärarna utvecklar former för att eleverna skall få ett verkligt inflytande på undervisningen, bland annat för att de skall kunna nå läroplanens demokratimål. En mer allsidig utveckling av eleverna, såväl kunskapsmässigt som socialt, torde på sikt också kunna bidra till att ytterligare förbättra skolans resultat.

I mars 2006 utsågs Tungelsta skola till Årets teknikutbildning i kategorin grundskolor. Utmärkelsen delades ut av Teknikföretagen som är den svenska industrins bransch- och arbetsgivarorganisation. Teknikföretagens utmärkelse innebär ett pris på 150 000 kronor till skolan. När detta blev känt utmanade barn- och utbildningsnämndens ordförande skolan med ett erbjudande om ytterligare 150 000 kronor om elevernas resultat förbättrades.

De intervjuade eleverna och föräldrarna anser att skolan har många duktiga lärare. Alla tillfrågade menar att eleverna får de kunskaper som de behöver för att klara sig i gymnasieskolan.

På Tungelsta skola är många dörrar låsta. Det gäller bland annat dörren till personalrummet och datasalen, dörrarna till klassrummen och dörren till datasalen och biblioteket (när bibliotekarien inte är där). Till och med många av elevtoaletterna är stängda. När inspektörerna förde det här på tal var det ingen som tyckte att det var någonting konstigt. Den allmänna meningen bland personalen och eleverna var att detta är nödvändigt för att undvika förstörelse och stöld. Andra exempel på att det är en sträng linje som gäller på skolan är att eleverna måste be en lärare om ett intyg för att få besöka datasalen, att det krävs ett särskilt tillstånd om en elev skall ta emot en kamrat från en annan skola och att lärarna skriver "anmärkningar" om avvikelser från ordningsreglerna, till exempel att en elev har haft keps eller tuggat tuggummi på en lektion, som sedan föräldrarna skall skriva under. Den förklaring som såväl rektorn som de intervjuade lärarna och eleverna gav var att det på skolan har förekommit grov förstörelse och stöld. Inspektörernas intryck av byggnaderna utvändigt och invändigt, liksom av klassrum, uppehållsrum, utrustning med mera, är att det råder en mycket god ordning på skolan och att nästan allt är i gott skick. På många ställen pryds också väggarna av elevarbeten av många olika slag.

Inspektörerna besökte flera lektioner ledda av vikarier. Det var slående att elever som i vanliga fall uppträdde lugnt och respektfullt visade ett helt annat beteende på vikariernas lektioner. Den förklaring som de äldre, intervjuade ele-

verna gav till inspektörerna var att dessa lektioner är betydelselösa då de inte kommer att påverka elevernas betyg.

Inspektörerna bedömer att rektorn och lärarna bör överväga om den nuvarande linjen i skolans förhållningssätt till eleverna är nödvändig och ändamålsenlig. Det kan finnas en risk med att detta förhållningssätt signalerar till eleverna att skolan inte litat på dem och att utvecklingen av ett gott förhållande mellan elever och personal kan ta skada. De strikta reglerna kan motverka sitt syfte och bidra till ett inte önskvärt klimat på skolan. Att umgängestonen mellan eleverna är hård omvittnades av både personalen och eleverna. Inspektörerna bedömer att det är viktigt att göra eleverna delaktiga i arbetet med att hålla skolan i ett gott skick och att ett förtroendefullt förhållande mellan alla som studerar och arbetar på Tungelsta skola är ett gemensamt ansvar.

Enligt rektorn har det förekommit ett par allvarliga fall av kränkande behandling under innevarande läsår. Ingen av de intervjuade grupperna tyckte dock att mobbning och annan kränkande behandling är något stort problem på Tungelsta skola. Inspektörernas bedömning är att eleverna känner sig trygga och att de respekterar varandra. Skolans faddersystem innebär att varje elev som börjar i årskurs 4 får en fadder i årskurs 7–9, vilket troligen bidrar till de yngre barnens trygghet och trivsel. När det inträffar diskriminering eller kränkande behandling bedömer inspektörerna att skolan har en beredskap för att ingripa snabbt och effektivt.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att Tungelsta skola lyckas förhållandevis väl när det gäller uppnåendemålen i respektive ämne, och att resultaten i många fall har förbättrats under senare år. Skillnaden mellan pojkarnas och flickornas resultat behöver emellertid analyseras närmare. Strävansmålen i kursplanerna, liksom de övergripande målen i läroplanen, bör få en mer framskjuten plats. Inspektörerna bedömer att skolans arbete mot diskriminering och kränkande behandling är effektivt. Skolan kan överväga om de nuvarande reglerna för läsning med mera motverkar syftet att skapa delaktighet och ett förtroendefullt förhållande mellan eleverna och de anställda.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Det finns ett elevråd för de yngre eleverna i årskurs 4–6 och ett för de äldre eleverna i årskurs 7–9; de kallas för Lilla elevrådet respektive Stora elevrådet. Mötet med företrädare för båda elevråden visade att de har haft svårt att genomdriva förändringar. Lilla elevrådet har bland annat försökt att få flera ”hopprutor” på skolgården och Stora elevrådet har arbetat för att skolan startar en kanal för informations-tv. Skolledningen har ställt sig positiv, men sedan

händer enligt eleverna ingenting. Inspektörerna bedömer att skolan bör se över sin samverkan med eleverna.

Varje lärare planerar sin egen undervisning med utgångspunkt från styrdokumentet och de läromedel som används. Några elever berättade exempelvis att läraren låter dem rösta om olika alternativa uppläggningar. I idrott och hälsa får eleverna då och då välja vad de vill göra och i de samhällsorienterade ämnena kan eleverna ibland få lägga upp arbetet själva. Flera av de intervjuade eleverna ansåg att det var lärarnas uppgift att bestämma, och dessa elever efterfrågade inte ett större inflytande på undervisningen. Inspektörerna bedömer att eleverna har ett begränsat inflytande på undervisningens innehåll och dess upplägg och att detta inflytande i hög grad är beroende av lärare och ämne.

Skolan erbjuder flickorna att delta i en så kallad Ellen-grupp. Arbetet här syftar till att stödja jämlikhetsarbetet och flickornas självkänsla. Skolsköterskan startade den första gruppen hösten 2005 för flickor i årskurs 8, sedan dess har ytterligare en grupp startat. Under innevarande läsår finns tre grupper. Verksamheten bygger på ett handledningsmaterial från Rädda Barnen, upplagt för tio träffar. Värderingsövningar, diskussion om livskvalitet och samtal med en barnmorska är några exempel på vad grupperna ägnar sig åt. Flickgrupperna skall fortsätta, men skolan planerar också för en egen variant som skall passa pojkarna och starta under hösten 2006.

Ett så kallat stoppteam finns på skolan med uppgift att omedelbart ingripa när en elev far illa. I gruppen ingår bland annat skolans två fritidsledare. Arbetet bygger på nolltolerans mot kränkande behandling och utgår ifrån den så kallade Farstamodellen, men har modifierats så att föräldrarna skall hållas informerade. Stoppteamet har ett utvecklat samarbete med polisen och de sociala myndigheterna inom ramen för det lokala brottsförebyggande rådet (BRÅ-gruppen). Enligt flera av de intervjuade eleverna är stoppteamet alltför nitiskt, gör en stor sak av bagateller och tar kontakt med föräldrarna i onödan, medan de intervjuade föräldrarna ansåg att skolan borde höra av sig oftare till föräldrarna och berätta när deras barn har varit inblandade i bråk i skolan.

Vid inspektionstillfället hade Tungalsta skola ett handlingsprogram mot kränkande behandling i enlighet med Lpo 94. Programmet behandlar dock inte kränkningar mellan vuxen och elev. Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Det skall upprättas en likabehandlingsplan i varje skola. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Inspektörerna förutsätter att skolan beaktar den nya lagstiftningen i sitt fortsatta arbete.

Organisation och arbetssätt i undervisningen

Inspektörernas bild av flera lektioner på Tungalsta skola är att lektionspass inleds av läraren vilken går igenom det aktuella avsnittet därefter får eleverna arbeta med uppgifter, enskilt eller i grupp. Läxor, prov och förhör är vanligt förekommande. Detta innebär emellertid inte att en rad andra undervisningsformer inte praktiseras, till exempel temaarbeten som berör flera olika ämnen, grupparbeten, studiebesök och resor. En viss variation åstadkoms därmed för eleverna sett över hela skoldagen och en längre period.

Det arbetssätt som dominerar på Tungelsta skola ger begränsade möjligheter att anpassa undervisningen efter varje elev. I läroplanen står det att skolan skall ta hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov och att skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör utveckla metoder för att individualisera undervisningen.

Av föregående avsnitt framgår att Tungelsta skola utsågs till Årets teknikutbildning 2006 i kategorin grundskolor. Skolans arbete bygger på att det i framtiden kommer att behövas många som är intresserade av teknik och naturvetenskap och som har goda kunskaper inom dessa områden. I arbetet med de yngre eleverna tar skolan hjälp av de äldre eleverna som handleder dem i så kallade Fadderlabb. Alla elever i årskurs 5 får också besök av Teknikspanarna som låter eleverna känna på vad teknikutveckling är. I undervisningen i teknik ligger tyngdpunkten på praktiskt arbete, och lärarna strävar efter att integrera teknik i andra ämnen för att ge en större helhet. Eleverna får bland annat finna nya lösningar på problem genom Snilleblixterna och Finn upp. Skolan samarbetar också med några lokala företag och den lokala företagareföreningen i en projektgrupp som kallas för Operation vägval. Syftet är att öka elevernas kunskaper om de yrken som finns i industrin och inom det tekniska området i stort.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Skolan testar alla elever i början av varje höstterminen för att identifiera vilka som är i behov av särskilt stöd. Testerna är av olika slag och avser svenska, engelska och matematik. I svenska används ett så kallat DLS-test som omfattar rättstavning, ordförståelse, läshastighet och läsförståelse. Beslut om stöd och dess utformning fattas av rektorn på en elevvårdskonferens. Till stöd för dessa beslut använder skollädaingen åtgärdsprogram. Det är den berörda elevens mentor som ansvarar för att sådana program utarbetas. Både eleven och elevens föräldrar ges möjlighet att delta och vanligen medverkar någon av speciallärarna. Åtgärdsprogrammen för årskurs 4–6 respektive 7–9 skiljer sig åt på en viktig punkt. De förra inleds ofta med en beskrivning av vad elevens styrkor och positiva sidor. Inspektörerna bedömer att alla åtgärdsprogram kan ha den utgångspunkten.

En speciallärare förestår Läs- och skrivcentrum som samordnar stödet för elever i årskurs 4–6. Läs- och skrivcentrum fungerar likt ett öppet hus för alla elever i behov av särskilt stöd och schemat kan varieras från vecka till vecka. Specialläraren arbetar också mer långsiktigt med elever som har dyslexi. Hon upprättar åtgärdsprogram och följer upp programmet i en löpande dialog med föräldrarna. En elev med diagnostiserad dyslexi får vägledning i hur hon eller han kan använda datorn i sitt lärande, och får sedan disponera en egen bärbar dator. För eleverna i årskurs 8–9 finns den så kallade Kunskapsakuten. Där får eleverna den hjälp de behöver för att klara av att bli godkända i ett ämne. Kunskapsakuten kan stödja eleverna i alla ämnen och den anlitas även av elever som siktar på ett högre betyg. Skolans specialteam utgör det fjärde arbetslaget och består av bibliotekarien, de två fritidsledarna, skolsköterskan, kuratorn och de tre speciallärarna. De intervjuade lärarna uppgav att alla elever som är i behov av särskilt stöd också får det.

Hösten 2005 startade skolan ett läsprojekt som innebär att alla läser en bok 30-40 minuter per dag fyra dagar i veckan. I de flesta klasserna börjar skoldagen med läspasset. Bibliotekarien, som har en central roll i projektet, ger eleverna förslag på böcker att läsa. Inspektörerna observerade ett starkt intresse för läsprojektet bland eleverna och personalen. I ett klassrum skrev eleverna en lapp för varje läst bok. Det hade blivit till en jätteorm som slingrade sig runt väggarna. Projektet har utvärderats, bland annat genom en enkät som bibliotekarien riktat till eleverna. Enkäten visar att läsningen är uppskattad och att en majoritet av eleverna anser att de har blivit bättre läsare. Speciallärarna anser att projektet har haft en mycket gynnsam effekt på elevernas läsintresse och läsförmåga.

Samtidigt med inspektionsbesöket fick skolan reda på att den har blivit nominerad som en av nio grundskolor i landet till det årliga dyslexipriset. Sedan 2002 delar Bertil Hults stiftelse ut 500 000 kronor till en skola som på ett föredömligt sätt arbetar för att hjälpa barn med dyslexi.

Inspektörerna bedömer att det finns mycket väl utvecklade utrednings- och analysförfaranden för att identifiera och vidta åtgärder för elever i behov av särskilt stöd. Observationer och intervjuer visar att skolans arbete med särskilt stöd är ändamålsenligt och effektivt. Kunskapsakuten är ett lovvärt initiativ, inte minst genom verksamhetens breda inriktning. Vid inspektionstillfället användes tid elevens val för undervisningen i Kunskapsakuten. Inspektörerna uppmärksammade rektorn på att lagstiftningen inte tillåter att tid för elevens val används på det sättet och förutsätter att detta rättas till.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

I samband med lektionsbesöken såg inspektörerna flera exempel på att lärarna på ett tydligt vis redovisar målen för en kurs eller ett moment. De intervjuade eleverna bekräftade att informationen om mål och betygskrav vanligen är konkret och utförlig. Eleverna kan i regel vara säkra på vilka krav som lärarna ställer, och i årskurs 8 och 9 gör lärarna klart vad eleverna skall prestera för de olika betygsnivåerna. Att mål och betygskriterier behandlas i utvecklingssamtalen framgick av intervjuerna med både elever och föräldrar.

Det skall vara högst två prov per vecka, och högst ett prov per dag enligt dokumentet Tungelsta skolas ABC 2005–2006. De intervjuade eleverna berättade emellertid att det ofta blir en koncentration av prov till vissa veckor, och att det då kan vara betydligt flera prov. Eleverna önskade att lärarna samordnar sina prov bättre.

Enligt samtal och observationer går lärarna efter de nationella kursplanerna och betygskriterierna i respektive ämne. Enligt rektorn har lärarna i svenska, samhällsorienterande ämnen och språk (framför allt i engelska) diskuterat vilka krav som skall ställas på eleverna och de har kommit långt i en gemensam uppfattning om mål, bedömning och betygssättning. Inspektörerna bedömer att motsvarande diskussioner bör ske i alla ämnen, inte minst i matematik och de naturorienterande ämnena. Att det sker är rektorns ansvar, och denne menar att ämneskonferenserna är ett bra forum för sådana diskussioner. Ämneskonferenser har enligt honom också fått en högre prioritet under innevarande läsår.

Några av lärarna har inlett ett arbete att införa en så kallad portföljmetod för utvärdering. Varje elev får en egen mapp i vilken eleven sparar alla arbeten. Innehållet i mappen skall sedan ligga till grund för bland annat utvecklingssamtalen. Dokumentation av elevernas kunskapsutveckling är ett viktigt redskap för

att kunna följa elevernas kunskapsutveckling och för att kunna bedöma när stödinsatser behöver sättas in. Dokumentationen är också en viktig förutsättning för den information som skall ges under utvecklingssamtalet. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framtidsyttande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Inspektörerna framhåller vikten av att skolan intensifierar sitt arbete med att upprätta dessa planer för varje elev.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Tungelsta skola har två dokument som beskriver skolans mål. Det ena är från 2004 och har rubriken "Handlingsplan". Planen innehåller en beskrivning av omvärldsfaktorer, mål för verksamheten och åtgärder i punktform. Det andra dokumentet är en kortfattad kvalitetsredovisning för läsåret 2004/05.

Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning bör utvecklas. Kvalitetsredovisningen skall vara ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Syftet med en kvalitetsredovisning är att skolan skall ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse. Den bör utarbetas i dialog med alla berörda grupper – personal, elever, föräldrar – och den skall innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för en ökad måluppfyllelse. En sådan kvalitetsredovisning – där mål, måluppfyllelse och åtgärder utgör delar i en kontinuerlig utvecklingsprocess – skapar förutsättningar för att synliggöra skolans resultat, vilket i sin tur kan leda till förbättringar.

Ledning och intern kommunikation

Tungelsta skola leds av en rektor som innehar tjänsten sedan tre år. Rektor styr skolan genom ledningsgruppen och flera olika slags konferenser, bland annat personalkonferenserna och elevvårdskonferenserna. Rektor leder skolrådet som sammanträder två gånger per termin och består av företrädare för elever, lärare och föräldrar. För rektorns pedagogiska ledarskap spelar mötena för så kallad styrd reflektion en viktig roll. En gång var femte vecka avsätts ett par timmar för gemensamma diskussioner i smågrupper med utgångspunkt från en fråga eller ett tema som rektor bestämmer, till exempel bekräftelse, lärtilar och elevinflytande. Bland de intervjuade lärarna var meningarna delade om värdet av dessa möten. Några tyckte att kopplingen till skolans vardag var för dålig, medan andra ansåg att de ledde till givande diskussioner med effekt på längre sikt.

Alla intervjuade önskade ökad närvaro av rektor ute i verksamheten. Rektor är väl medveten om denna önskan, som han sade sig dela, men förklarade att tiden hittills inte hade räckt till för att i någon större utsträckning röra sig bland eleverna, vara med på lektioner och så vidare. Rektor träffar elever och lärare framför allt när det har hänt någonting och han är tvungen att ingripa. De intervjuade föräldrarna ansåg att rektor är svår att nå via telefon eller e-post, vilket även andra grupper bekräftade.

Inspektörerna bedömer trots det ovan nämnda att rektor är väl förtrogen med den dagliga verksamheten och att denne utövar ett pedagogiskt ledarskap.

Till sin hjälp har rektorn en biträdande rektor som har arbetat på skolan sedan januari 2006. Fördelningen av arbete mellan rektorn och den biträdande rektorn är tydlig och detsamma gäller ansvarsfördelningen. Rektor leder normalt alla elevvårdskonferenser.

Sammanfattning

Den pedagogiska verksamheten är av god kvalitet. Skolans arbete med att identifiera och åtgärda elevers behov av särskilt stöd är mycket ändamålsenligt och effektivt. Skolan bör revidera handlingsprogrammet mot diskriminering och kränkande behandling.

Variation i undervisningsformerna, individualisering och elevinflytande är områden som skolan bör förbättra. Lärarna bör i ökad utsträckning diskutera mål, bedömning och betygsättning, vilket bland annat kan ske inom ramen för ämneskonferenser. Skolan bör också förbättra det systematiska kvalitetsarbetet i sin helhet, inklusive kvalitetsredovisningen.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bland annat skollagen.

Skolan har knappt 15 elever som är berättigade till modersmålsundervisning, tio av dessa har valt att delta i undervisningen. Skolan har vidare en elev som får undervisning i svenska som andraspråk. Studiehandledning på modersmålet förekommer inte. Se sidan 10 angående elevens val.

Skolan har innevarande läsår totalt 59 medarbetare, varav 42 lärare med ansvar för undervisning. På Tungelsta skola har de anställda lärarna, med ett fåtal undantag, en pedagogisk utbildning avsedd för den undervisning de bedriver. De flesta undervisar också i de ämnen och i de årskurser de är utbildade för. Skolan har tre anställda lärare som till stor del arbetar som speciallärare. Skolan har också en studie- och yrkesvägledare och en skolsköterska. Tjänsten som kurator har varit obesatt under läsåret på grund av befattningshavarens tjänstledighet, men rekrytering av en ny kurator pågår, vilket väntas leda till att tjänsten kan besättas inför höstterminen.

Inspektörerna bedömer att skolans lärare har en pedagogisk utbildning för den undervisning som de i huvudsak bedriver och att ämnesundervisningen i stor utsträckning bedrivs av lärare med utbildning i ämnet.

Skolan erbjuder all personal kompetensutveckling. Valet av innehåll sker med utgångspunkt dels från individuella behov och önskemål, dels från vilka behov som skolan har. Inspektörerna bedömer att det bör finnas en tydligare koppling mellan skolans utbildningsresultat i vid mening och den kompetensutveckling som erbjuds.

Sammanfattning

Skolan har goda förutsättningar att tillhandahålla en utbildning som motsvarar kraven i skolförfattningarna. Verksamheten har god tillgång till lärare med utbildning för den aktuella undervisningen.

SKOLVERKET

Datum	Ort
2006-09-18	Stockholm

Christer Wallentin

Tommy Bucht